

ŠTAT...
Vaša...
splošna...
je list...
imeti n...

Prosim, pogledajte naš...
naalova za dan, ko...
poteče. V teh časih...
anja cen, potrebu...
slovanje. Skušajte...
vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 5 — Štev. 5

NEW YORK, FRIDAY, JANUARY 7, 1944 — PETEK, 7. JANUARJA, 1944

VOLUME LII. LETNIK LII.

5. ARMADA V OFENZIVI

Zavezniška armada v Jugoslaviji

London, 7. jan. — Ameriške in angleške čete so pristale na več strateških točkah na jugoslovanskem ozemlju ob jadranskem obrežju. Tozadevna vest je prišla iz Stockholma in je bila podana po Reuterjevi agenciji. Vpadne čete so v srditih bojih z Nemci in hrvatskimi ustaši.

List "Tidningen" piše: "Iz Zagreba smo prejeli poročilo, ki pravi, da so zavezniške čete v srditih spopadih z nemškimi in hrvaškimi kvizlinškimi vojaškimi silami."

V zavezniških krogih to poročilo ni bilo potrjeno, a včeraj došlo poročilo iz Zuricha je govorilo o "nervoznosti" v Zagrebu in prejšnja poročila so navajala, da so bile koncentrirane v Bari "močne edinice" britske 1. armade in 7. ameriške armade. Angleška 1. armada je pod poveljstvom sir K. A. N. Andersona in ameriška 7. armada je pod gen. George S. Pattona.

Ameriški vojaki v blatnih uniformah so včeraj skupno z Angleži pričeli dolgo pričakovano ofenzivo na deset milj dolgi fronti v dežju in snegu in so vdrlili v San Vittore, ki so ga polovico zavzeli ter se sedaj bojujejo na bajonet za posest še ostale polovice mesta.

Pred kopno armado sipljejo ameriški strogolavci bombe na nemške artilerijske postojanke in na gnezda strojnice. Armada prodira na dveh straneh Casilina ceste, ki pelje v Cassino v Rim.

Angleži so pričeli s svojim napadom na južnem koncu fronte na razdalji petih milj, Amerikanci pa so vdarili s hribov okoli San Vittore na severnem koncu in zapadno od Venafra.

San Vittore, ki leži šest milj pred Cassinom, so Nemci premenili v silno močno trdnjavo, tako da je vsaka hiša utrjen stolp. Nemci so se zakopali globoko v kleti, tako da jih zavezniška artilerija ne more doseči. Vse mesto je cela vrsta utrd in polno pasti za tanke. Takoj prvi dan pa so Amerikanci razbili vnanje utrdbe in zavzeli polovico mesta.

Nemci so pričeli s silovitim artilerijskim in moznarskim ognjem, ko so se Amerikanci dvignili in pričeli ofenzivo.

"Nemci se trdovratno bore za vsako ped zemlje, pa so bili slednjič potisnjeni nazaj, v nekaterih krajih celo miljo," pravi poročilo s fronte.

Zaveznikom je bil položaj zelo obtežen, ko je zopet pričelo hudo deževati in so reke narastle.

RUMUNCI ZAPUŠČAJO BESARABIJO

Rumunska vlada je odredila, da se civilni prebivalci izselijo iz Besarabije, ker se rdeča armada naglo bliža meji. Po celi deželi ljudje prirejajo mirovne demonstracije.

Exchange Telegraph v Londonu, ki je sporočil odredbo za izselitev, tudi pravi, da nemški vojaki naglo utrjujejo jugozapadni breg Dnestra.

Moskovski radio poroča, da so se madžarski polki uprli zapadno od Žitomira. Ti polki, ki so dosedaj opravljali samo policijsko službo, se niso hoteli pokoriti povelju feldmaršala Fritza von Mannsteina, da bi odšli v boj na fronto, nakar je prišlo med njimi in nemškimi vojniki do spopada.

Potniki, ki so prišli iz Sofije v Istanbul — železniški promet

Rusi so deset milj v Poljski

Rdeča armada je včeraj vdrla še dalje v zapadno Ukrajino in je zavzela Rakitno, 17 milj zapadno od Olevska in 10 milj v provinci Rovno na Poljskem.

Rakitno je 10 milj od Poljski, toda rusko poročilo tega ne omenja, dasi naznanja zavzetje Rakitna in to najbrže zato, ker Sovjetska unija meje, ki jo je prekoračila rdeča armada, ne smatra za poljsko mejo, temveč da se prava meja poljske države nahaja 200 milj dalje proti zapadu. Poročilo o zavzetju Rakitna pa je prva urada beseda, da se Rusi nahajajo na Poljskem.

Poročilo ruskega vrhovnega poveljstva tudi naznanja, da je rdeča armada zopet dobro napredovala v Ukrajini, tako da se bosta prva in druga ukrajinska armada kmalu združili.

Zavzet je bil Zozov, 30 milj jugovzhodno od Kazatina ter je rdeča armada dospela 24 milj severozapadno od Vinice. Rusi so tudi zavzeli železniško postajo v Suholesiju, 17 milj jugovzhodno od Belaje Cerkve, ki je bila zavzeta v torek.

Zapadno od Berdičeva je rdeča armada osvobodila Čudnov, važno križišče 22 milj od Berdičeva ter železniško križišče Miropol, 42 milj zapadno od Berdičeva in samo 28 milj vzhodno od važnega železniškega križišča Šepetovke.

Na prvi ukrajinski fronti je bilo osvobojenih nad 80 obljudenih krajev, med katerim sta najvažnejši mesti Zaškov in Uzin v kazanski guberniji.

Največje važnosti pa je prodiranje rdeče armade vzhodno od Olevska in Novograda Volinskega. Vroča bitka je v teku severno od Nevela in poročilo pravi, da je rdeča armada zdrobila nemški odpor ter odbila vse nemške protinapade in osvobodila več obljudenih krajev.

Moskovsko poročilo pravi, da je bilo v sredo uničenih 110 nemških tankov in 19 aeroplanov na vseh frontah.

Polnočno poročilo ruskega vrhovnega poveljstva naznanja, da se Nemci na vseh frontah umikajo v divjem neredu in da puščajo za seboj velikanske zaloge vojnega materiala. Tudi mnogo nemških vojakov "prehaja" na rusko stran.

Rdeča armada, ki prodira skozi Vinico in Žmerinko v Ukrajini, ima za cilj Sarni in bo z zavzetjem tega mesta nemško armado na Poljskem presekala na dvoje.

Nemški radio naznanja, da so Rusi pričeli novo ofenzivo v Dnjeprovem kolenu in da je teku največja tankovska bitka v zimski ofenzivi okoli Krivoga Roga in Kirovograda, kjer so nemške armade v nevarnosti, da bodo odrezane od ostale armade. Ruska poročila bojov v tem predelu sploh ne omenjajo, kajti Rusi naznanjajo kake nove operacije šele tedaj, kadar so dosegle kak večji uspeh.

Huda vročina v Argentini

Dež je zlomil najhujšo vročino v tem poletju v Argentini. Včerajšnja vročina je bila: v Santa Fe 100, v Buenos Airesu pa 94 stopinj.

Fronta v Jugoslaviji

Srditi boji južnovzhodno od Reke

V zadnjih poročilih partizanske armade je rečeno, da se vrše hudi boji v predelju južnovzhodno od Reke. Naciji so bili v teh krajih prisiljeni na več točkah na umik. Komunikacije dalje ugotavlja, da je nemška ofenziva v vzhodni Bosni strta in v zapadnem predelju Bosne pa je prešla inicijativa v roke osvobodilne armade.

Partizani zavzeli otok Pag

London, 5. jan. — Partizanska armada, ki ji poveljuje maršal Tito, je danes poročala, da so njene čete zopet zavzele 35 milj dolg otok Pag ob dalmatinskem obrežju, poleg tega so partizanske sile zabeležile nadaljne uspehe drugod na jugoslovanski fronti.

To poročilo nasprotuje onemu, ki ga je dala vlada kralja Petra in katero trdi, da so Titove armade že vse zbite in na robu razkroja.

V Banjaluki so v teku ljuti spopadi po ulicah

V Banjaluki, kamor so partizanske sile udrele nepričakovano na Novega leta večer, se boji nadaljujejo kar po ulicah mesta. Nemci so tu dobili ojačanja in pomoč Paveličevih kvizlingov.

Zavezniška letala skušajo pomagati patrijotom v tej bitki za Banjaluko z napadanjem bližnjih nemških postojank. Mitchellovi bombniki so napadli železniško postajo pri Dobroju, severno od Sarajeva. Pri Travniku pa so bile bombardirane vojaške barake Nemcev.

Vlasenica, 30 milj severovzhodno od Sarajeva, je bila zavzeta po Titovih četah, ki so tu dobile velike zaloge materiala. Ubilih je bilo v bitki za Vlasenico okrog tristo Nemcev.

London, 6. jan. — Jugoslovanski partizani se bojujejo proti Nemcem v Banjaluki v pouličnih spopadih in so zavzeli nekaj nadaljnjih mestnih četrti.

Boji za Novo mesto se nadaljujejo

Obleganje Novega mesta v Sloveniji se nadaljuje in slovenski patrijoti poročajo, da je bilo ubitih nadaljnjih sto Nemcev v tem kraju. Nemci so skušali prodreti proti kraju Gorjani, pa so bili odbiti in potisnjeni nazaj.

V Slavoniji se tudi vrše hude bitke v okolju Dvora. Tu je bilo pobitih veliko število nemških čet.

Zadnja vest o Novem mestu

Poročilo radija Svobodna Jugoslavija partizanski oddelki v Sloveniji še vedno oblegajo Novo mesto na Dolenjskem, odkoder bi radi spodili Nemce, da bi tako zopet dobili dostop do Ljubljane — Trst proge, katero sedaj kontrolirajo naciji.

Nemci so ponovno poskušali razbiti oblegovalni obroč par

Izjave prof. Furlan-a

Prepričan je, da bo Jugoslavija popolnoma po lastni zaslugi osvobodjena tekom l. 1944

London, 2. januarja (ONA). — Prof. dr Boris Furlan je izrazil danes, v teku intervju z Overseas News Agency, svoje prepričanje, da bo Jugoslavija popolnoma osvobodjena v teku leta 1944, in sicer pred vsem po svoji lastni zaslugi. Dr. Furlan je bivši jugoslovanski minister za vzgojo in predsednik nedavno ustanovljenega zedinjenega komiteja južnih Slovanov, ki podpira narodni osvobodilni pokret v Jugoslaviji.

Prof. Furlan, ki je Slovenec, je dejal, da dokazujejo dosednji uspehi osvobodilnega pokreta in resnične demokracije preko ta in vlade dr. Ivana Ribarja in maršala Tita (Josipa Brozovića), ne le, da so ti prvaki modri politiki, temveč tudi "visoko stopnjo političnega razumevanja naroplov Jugoslavije."

Izjavil je, da so dosegla že prva dejanja provizorične vlade Tito-Ribar mnogo več v par dneh, nego vse, kar je storila jugoslovanska vlada v teku 23 let upravljanja v mirnem času, ker so položili temelje za bodoči razvoj jugoslovanskega ljudstva.

Provizorična vlada je razrešila zamotano vprašanje federacije in dosegla enakopravnost različnih narodov, ki sestavljajo Jugoslavijo. Kot najveličastnejši uspeh je označil "neverjetni napor naroda, ki

je po dveh in pol letih težke borbe, dosegel stopnjo prave in resnične demokracije preko drugih narodih, ponosnih na svojo dolgo demokratično tradicijo, ni še niti v povojih."

Prof. Furlan je povedal, da je njegov odbor v Londonu prejel dopise, ki dokazujejo, da se je večina Jugoslovancev v svobodnem svetu "že združila, do pomaga ljudskemu osvobodilnemu pokretu."

Na prošnjo, da pove svoje mnenje o vladi Peter-Purić v Kairu, je dejal prof. Furlan, da ne pričakuje, da bi se njena legalna situacija spremenila, predno dobi narod Jugoslavije priliko in možnost, da svobodno pove svoje mnenje, in želje.

"Toda," je dodal, "Purićeva vlada že počasi umira svoje naravnane smrti."

NACIJI POKLALI TISOČ GRKOV IN OSKRUNILI SAMOSTANE

Kairo, 6. jan. — Zamejna grška vlada je naznanila, da so Nemci masakrirali tisoč Grkov v Kalavriti in oskrunili ter razdejali samostane v Mega Spileon in Agia Lavra, ki so bili zgodovinsko velike vrednosti.

Nemci so v Kalavriti pozvali vse moške od 12. leta starosti naprej, da pridejo na določen prostor zunaj Kalavrite v Peloponesusu, "da bodo slišali neki govor". . . govor je bilo regljanje strojníc, katere so počele vse zbrane moške. Otroke in ženske so pa Nemci medtem zgnali v žolsko postojpjo, katero so zažgali. Poročilo o tem strahotnem činu pravi, da je v tem ognju poginilo mnogo nesrečnih žrtev, ki jim Nemci niso pustili, da bi se rešile.

Medtem ko je bil v teku masakr prebivalcev, so nemški oddelki plenili po hišah. Odšli so tudi v samostane in so jih okradli, več menihov pa so najprej mučili, potem pa so jih vrgli v bližnji prepad.

VELIKO PRISTANIŠČE HAVRE

Francoska luka Havre, dobro znana našim ljudem, lahko postane ena glavnih točk bližajoče se zavezniške invazije.

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovene Publishing Company, (A Corporation)
Frank Baker, President; Ignaz Hude, Treasurer; Joseph Lupsha, Sec.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
218 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

51st Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.

Subscription Yearly \$7. Advertising on Agreement.

ZA CELO LETO VELJA LIST ZA ZDRUŽENE DRŽAVE IN KANADO:
\$7.—; ZA POL LETA \$3.50; ZA ČETRT LETA \$2.—.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izveniš sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA", 218 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-1243

RUSI PREBILI ČRTO

Rusi so pričeli silno zimsko ofenzivo, ki je že dosegla velikanske uspehe. Nemška utrjena črta je bila na več krajih prebita in kar je najvažnejše pri tem, Nemci to sam priznavajo. Nek nemški častnik, ki zastopa vrhovno poveljstvo v Berlinu, je odkrito priznal, da so Rusi prebili nemško črto zapadno od Kijeva in sicer tako temeljito, da so nemško črto razcepili na dvoje in da ste nastali vsled tega takorekoč dve fronti, ena dolga 360 milj, druga pa 480 milj.

To priznanje je velike važnosti in tembolj dramatično, ker je bilo podano nevtralnemu časnikarjem v palači nemškega ministrstva, ki kaže sledove zadnjega bombardiranja, za palačo pa še vedno prasketa ogenj gorečih hiš.

To je prvo tako priznanje, toda prav gotovo ne bo zadnje. Častnik ni popolnoma nič prikrival pravega položaja na fronti, ni govoril o strateškem umiku nemške armade po izdelanem načrtu v pripravljene postojanke, temveč naravnost je priznal, da je bila nemška utrjena črta prebita, armada razcepljena na dvoje in da ste nastala dve posamezni fronti. Brez olepšavanja je priznal, da Nemcem slaba prede.

Odkril pa je s tem tudi mnenje nemških generalov o vojnem položaju, namreč, da je Nemčija malo manj kot poražena. Nahaja se v največji krizi, kajti Rusi vdirajo na Poljsko, zavezniški bombniki pa rahljajo zapadno obrambno črto in pripravljajo pot za vpad.

Najboljši vojniki od 20 do 30 let so bili pobiti, starejši vojniki, največ manj ali več pohabljeni, so raztreseni po raznih državah Evrope, kjer stražijo narode, da se ne dvignejo proti zavojevalecu. Sedaj Nemčija kliče pod orožje že tudi 16-letne dečke v skrajnem naporu, da bi ne prišle sovražne armade v deželo in da se ne bi bili boji na nemški zemlji.

Nemčija je prišla v položaj, ki ga kaže izrek: "Balj-si je konec v grozi, kot pa groza brez konca."

Vsled priznanja, ki ga je nemški častnik podal nevtralnemu časnikarjem je tudi nemški narod izvidel za poraz na ruski fronti. In to mora nanj porazno vplivati. Nadčlovek, pa dobiva batine od neizobraženega, barbarškega Rusu! Ta vdarec kruto čuti nemški narod, toda njegova ponosna glava ne kloni. Še jo nosi pokonec in kljubuje navzlic težkimi udarcem na vseh frontah.

Da je bila nemška črta zapadno od Kijeva prebita, Nemci odkrito priznavajo. Nadaljni vpliv na bodoče dogodke je odvisen od tega, kako naglo bodo mogli Rusi nadaljevati svoje prodiranje. "Zelo globok vdor" — kot se je izrazil nemški častnik časnikarjem — so Rusi napravili v Poljsko južno od Pripetovega mevirja. In na tem kraju je bila nemška armada razcepljena na dvoje, tako da sta nastali dve fronti, med njima pa je veliko mevirje Pripeta.

Ta mevirja so sicer zamurjena, toda je dvomljivo, ako bo mogoče preko njih izvesti kake večje vojne operacije.

Nemcem pa preti še druga velika nevarnost, kajti general Vatutin potiska svojo črto od zavzetega Bardičeva tako proti zapadu, kakor proti jugu in ravno prodiranje proti jugu je za Nemce najbolj nevarno, kajti general Vatutin ima v tem prodiranju očitno namen obkoliti nemško milijonsko armado v Dnjeprovem kolenu. Ako pride Vatutin s svojo ukrajinsko armado do Odesa-Varšava železnice, bo Nemcem odrezana pot za umik iz Dnjeprovega kolena in Hitler bo zopet doživel velikanski poraz, ki bo večji kot pa poraz pri Stalingradu.

ZDRUŽENI ODBOR JUŽNO-SLOVANSKIH AMERIKANČEV NA DELU

Veliki val navdušenja za edinstvo, ki je zajel Slovence širom sveta v njihovi osvobodilni borbi proti fašističnim osvajalcem, je našel svoj konkretni izraz v novo organiziranem Odboru južnoslovanskih Amerikancev. Ta odbor je bil osnovan 19. junija 1943 v Pittsburghu, Pa., kot Združeni odbor ameriških Hrvatov, Srbov in Slovencev, a pozneje 7. avgusta, je bil na sestanku v Clevelandu, katerega so prisostvovali tudi predstavniki bolgarskih in macedonskih Amerikancev, ta odbor razširjen v toliko, da je vključeval tudi Bolgarje in Macedonce in se je odlej imenoval "Združeni odbor južnoslovanskih Amerikancev." Ta odbor je danes aktivna centrala Hrvatsko-ameriškega kongresa, Srbsko-ameriškega Vidovdanskega kongresa, Slovensko-ameriškega kongresa in Bolgarsko-Macedonskega kongresa v Ameriki.

Naloga tega odbora je zapolnena v programu desetih točk, objavljenih ob priliki njegove ustanovitve v našem tisku ter v njegovem lastnem "Bulletinu."

V svrhu čim uspešnejšega izvajanja zadanih nalog, je bilo potrebno odpreti urad in spraviti v tek delovanje iz enega našega v ta namen organiziranega središča.

O širokopotezni aktivnosti Združenega odbora je narod precej dobro obveščen. Vzlic temu pa je potrebno istotako obaviti, kako se delovanje odbora vodi in izvaja v uradu, kakšen je način poslovanja odbora, s kolikimi stroški je to zvezano in na kakšen način se more zagotoviti zmagovanje teh stroškov, da se bo moro z uspehom nadaljevati s tem potrebnim narodnim delom.

Še bolj, ko se je odpril urad v New Yorku, je bilo treba imeti zagotovljene finance za začetek stvari. To je bilo omogočeno po dveh rodoljubnih in uvaženih južnoslovanskih osebnostih, g. Franjo Petrinoviću in Martinu Bogdanoviću, katere sta darovala v to svrhu vsak po \$2,500. S to vsoto \$5,000 se je pričelo aktivno uradno poslovanje odbora 1. septembra 1943.

V samem začetku je bil glavni posel urada, da se po eni strani izdaja "Bulletin" a po drugi vzpostavi zveza z največjimi osebnostmi v ameriški javnosti, tisku in radiju. Kolike vrednosti je bilo to delo odbora, je razvidno iz dejstva, da so ameriški časnikarji in radijski komentatorji, kateri so do tedaj, z redkimi izjemami, poveljevali kvizlinga Mihajloviču, pričeli bolj in bolj upoštevati in prikazovati resnično stanje v Jugoslaviji ter podčrtavati veliko vlogo Narodne osvobodilne vojske pod poveljstvom maršala Tita. Nobenega dvoma ni, da je bila ta sprememba posledica nemurnega delovanja Odbora in še posebno njegovega uzlednega predsednika Louis Adamiča.

Poznejši razvoj dogodkov v Jugoslaviji in konferenca v Moskvi in Teheranu potrjujejo pravilnost te analize.

S hitrim razvitjem našega odbora je bilo kmalu očitno, da postaja ta odbor središče vseh naprednih, demokratičnih južnoslovanskih struj med priseljenci, ter v politični integraciji in to ne samo v Združenih državah, pač pa širom sveta. Tako na primer Združeni odbor obdržava zvezo z Jugoslovanskim odborom dr. Borisa Furlana v Londonu, z literarnimi elementi našega jugoslovanskega naroda v Mehiki, Kubi, Urugaju, Chile, kot tudi v Avstraliji ter v Novi Zelandiji. Kolikor se pa tiče Združenih držav samih, so se v mnogih krajih pričeli ustanavljati krajevni južnoslovanski odbori, kot v San Franciscu, St.

Louisu, Milwaukee, itd. Že pri prvih podvzetih korakih delovanja odbora je bilo očitno, da bodo nastali čez dalje večji stroški, ako bo hotel Združeni odbor izvesti program človekanskega sestanka ter ga spremeniti v plodno delo. Samo izdajanje "Bulletina" stane \$1500 ob vsaki izdaji, katera izide v okrog 30 tisoč izvodih. Dozaj je izhajal po enkrat na mesec, od sedaj pa bo izšel pogostejše, če mogoče tedensko. Potreba obdrževanja stikov s prvaki ameriškega javnega mišljenja in z našim narodom v tej deželi ter v drugih deželah sveta, je združena z velikimi stroški, o katerih ni potrebno govoriti podrobno, ker je to pač samo ob sebi razumljivo, posebno, če se vzame v poštev, da je treba pogosto potovati v oddaljena središča. Brzjavni, telefonski in drugi postranski stroški se enako od meseca do meseca večajo ter so v svrhe delovanja neizbežni, ker je včasih od točnosti dostave gotovih vesti odvisna uspešnost našega delovanja.

Osebe v uradu je številno omejeno ter razpodeljeno tako da je moč izvršiti mnoge dolžnosti in naloge Odbora. Takoj v začetku je delal predsednik L. Adamič sam s pomočjo ene tajnice ter je bil čisto primoran, da je pomagal z rutinskimi deli v uradu, kot z naslavljanjem kuvert in pisanjem stotine pisem v raznih jezikih. Mnogi naši vrli pomožniki so poragali brezplačno z raznim mehničnim delom, kot z razpošiljanjem literature, pisanjem naslovov itd.

Akeja Odbora je našla popularen odziv ne samo v naši, ampak tudi v ameriški javnosti, a s tem se je delovanje urada povečalo in stroški so se povišali. Čez mesec dni se je uposlilo še eno tajnico, ker je potreba tako zahtevala in v svrhu finančnih sredstev za uspešno izvajanje vsih obširnih poslov, se je osvojilo na seji ožjega odbora načrt za kampanjo, kateri cilj je bil \$30,000, katera vsota bi zagotovila poslovanje urada za leto 1944. Za organiziranje in izvedbo te kampanje je moral biti postavljen finančni tajnik.

Ker je Mr. Adamič preobložen z raznimi posli in delom ne more na dalje izvršiti dela upravljanja urada Združenega odbora. Iz tega razloga je bilo določeno, da se nastavi enega glavnega tajnika, ki bo vzel v roke vodstvo dela, ki ga vrši Odbor.

Najvažnejši del delovanja urada je obveščanje ameriške javnosti in tujakšnih južnoslovanskih naselbin o dogodkih v starem kraju. Treba je tudi skrbeti za propagiranje resnice o plemeniti borbi Osvobodilnega ljudskega gibanja, ki danes zajema celo Jugoslavijo in katero se je pričelo širiti tudi na Bolgarskem. O tej borbi je bilo razsejanih mnogo laži s strani korumpiranih in diskreditiranih večrajšnjih "gospodarjev" Jugoslavije. Pobijanje te strupene propagande, katere cilj je bil pocepljenje ali razdvajanje naroda tukaj, vzame enako veliko dela in truda. Odbor je točno rešil vprašanje te strani delovanja s tem, da je najel posebnega tiskovnega ravnatelja, katerega dolžnost je, da zalaga list oziroma južnoslovanski tisk s publicističnim materialom, ter da pomaga Mr. Adamiču z urejevanjem "Bulletina" in raznih pamfletov.

Tako torej izgleda danes delovanje našega urada, kateri se trudi, da ojača svojo delavnost in obenem poskrbi, da se udeležujejo cilje Odbora v čim večji meri v novem letu 1944. Stroški urada sedaj znašajo približno tri tisoč dolarov.

pade akoro tri dele na literaturo, brzjavne, najemnino, kable, telefone, potne stroške in slično.

Vsi stroški so kriti z dobrovoljnimi prispevki naroda. Razumljivo je, da z razvojem in večanjem delovanja rastejo tudi stroški, radi česar je potrebno, da se naše ljudstvo jevs mesečno, od te vsote pa od stalno briga za to, da se zberejo sredstva za nadaljevanje oborovnega dela. Potrebno je, da se poleg moralne podpore, ki jo izrekajo razne skupine, skuša na raznih koncertih ter drugih priredbah vedno imeti pod očmi dejstvo, da mora imeti Odbor finančno podporo za nadaljevanje svojega delovanja in radi tega naj gre po možnosti del čistega prebitka raznih prireditev med južnimi Slovani v sklad Odbora.

Slednji južni Slovan v Ameriki naj pomeni, da je ena glavnih nalog Združenega odbora, da pomaga našim hrabrim bratom v stari domovini in spriču tega dejstva je vsak materijalni doprinesek ali prispevek direktni doprinos in pomoč v borbi naše slavne Osvobodilne vojske, ki je pod vodstvom maršala Tita.

Združeni odbor južnoslovanskih Amerikancev

Vesti

Predsednik piše poslanico

Predsednik Roosevelt, ki ima velik prehlad, se še vedno drži v Beli hiši in sestavlja svojo poslanico na kongres.

Včeraj je predsednika za malo časa obiskal admiral Harold R. Stark, poveljnik ameriške mornarice v evropskih vodah, predno je zopet odpotoval v Evropo.

Suhaški kandidat ne dobi avtomobila

Claude A. Watson, suhaški predsedniški kandidat, je prošil OPA urad za dovoljenje, da bi smel kupiti avtomobil, s katerim bi po deželi mogel voditi svojo kampanjo. OPA pa tega ni dovolil.

Nedavno so tudi transportne oblasti odklonile Watsonovo prošnjo, da bi smel potovati z aeroplanom.

Podgane napravile veliko škodo

Urad za ribe in divjačino v Washingtonu je prišel do prepričanja, da so podgane največji saboterji, kajti urad čeni škodo, ki so jo preteklo leto napravile podgane po celi deželi, na okoli \$200,000,000, za katero vsoto bi bilo mogoče zgraditi dve veliki oklopnici, ali pa tri velike matične ladje.

Lansko leto so podgane napravile toliko večjo škodo, ne zato, ker jih je bilo več, temveč ker je cena živilom tako zelo poskočila.

Oni, ki se zanimajo za podgane, pravijo, da je po vseh ameriških farmah okoli 60 milijonov podgan. Farma je za podgano največja trdnjava, ima dovolj skrivališče in dovolj živeža. Število podgan se po mestih vsled novih hiš, ki so kolikor mogoče varno zgrajene proti podganam in vsled bolj vestnega pobiranja odpadkov z vsakim letom manjša. Jako mnogo podgan je bilo prejšnje čase po konjskih hlevih in ker je vedno manj konj, so se podgane preselile na farme.

ZLATO IZ ABESINIJ

Kakor poročajo z nimskega vira, so pridobili v prvih 8 mesecih letošnjega leta v Abesiniji 299 kg zlata. V primeri z letskimi 27 kg zlata, pomeni letošnja produkcija lepo pridobitev.

RAZGLEDNİK

Piše Anna P. Krasna

ZINKA MILANOVA VIDI ZMAGO SVOJEGA LJUDSTVA

V magazinski prilogi uglednega lista "New York Post" je bil dne 5. januarja priobčen intervju, ki ga je imela poročevalka Mary Braggiotti z jugoslovansko pevko Zinko Milanovo, katere letos nastopa v Metropolitan operi v vlogi "Norme". Poročevalka piše:

"Med onimi, ki željno in z zanimanjem prečitajo vsak drobce vesti, ki pridejo iz Jugoslavije, je Zinka Milanov, jugoslovanska pevka, katere krasen soprinski glas je letos Metropolitan operi omogočil predstavo Bellinove opere "Norme" prvič v šestih letih.

"Kostanjelasa primadona prihaja iz Zagreba na Hrvaškem, odkoder je tudi maršal Tito, na katerega je ponosna, kot bi bil njen lasten brat.

"Tito je velik človek," je dejala pevka, "on se bori za svobodo—svobodo revnega ljudstva, ljudstva v splošnem, delavcev — vseh ljudi, ki tvorijo pravo vrednoto. Oni drugi se borijo za kralja — in na svoj način je to v zvezi z nacijo. To je težko pojasniti."

"Zinka in njen mož, Predrag Milanov, ki je bil dobro poznan oderski igralec v Zagrebu, nista prejela od sovojev in prijateljev v starem kraju nobene besede že od meseca maja leta 1942. Pevkin očen je bil 35 let godbeni kapelnik v Zagrebu. Njen brat je profesor glasbe v tamošnji glasbeni akademiji, njen bratranec, slikar, pa je partizanski borec.

"Jugoslani se znajo boriti, kaj?" je dejala in stresla z glavo, njene temne oči pa so začarele. "Jaz sem Jugoslanka—tudi jaz sem včasih bojevala," se je zasmejala — in človek si je to lahko predstavljal.

"Kolegi mojega moža v Zagrebu," je nadaljevala resno, "igrajo teater in se borijo vmes. Igrajo, da pomagajo držati ljudstvo v dobrem razpoloženju. Energični so. Skoro brez hrane so in se vseeno borijo. Že pred dvema letoma niso imeli mesa, ne mila, ne toplote—Nemci so pokradli vsa drva. Oh — jaz ne upam — jaz sem prepričana, da bo moje ljudstvo zmagalo. Borijo se z dušo in sreem."

"Najbližji stik, ki sta ga imela Milanova z Jugoslavijo po dolgih mesecih, je bilo srečanje s partizanom, ki je bil ujet po Nemcih in je potem ušel iz nemškega ujetništva.

"On nam je povedal stranske storije. Ena je bila o otrocih, ki so v nekem majhnem kraju peli narodne pesmi v šoli. Bilo jih je 150 in Nemci so prišli v šolo in so vse zginali ven ter jih postrelili. Učitelj je prosil, naj ustrelijo raje njega.

toda oni so pobili vse otroke." "Res ne vem zakaj se ti ljudje (Nemci) borijo. Gotovo pa je, da bodo doživeli svojo kazen. Po vojni mislim, da bodo morali izginiti. Vse bi bilo treba pobiti. Jaz ne maram Nemcev. Ko mi kdo pravi, da je v Nemčiji tudi mnogo dobrih ljudi, odgovorim, da če so dobri in ne marajo Hitlerja, zakaj ne napravijo revolucije?"

"Milanova živi v apartamentu na Central Park West, ki je moderno opremljen in dekoriran.

"Zelo ljubim svoj dom," je dejala sopranistinja, ki je visoke in klasične postave. "Me Jugoslovanke nismo, kakor va ameriške ženske. Smo bolj sramežljive in manj navajene na družabno življenje. Živimo mirno v svojih domovih z našimi soprogji in otroci. Da — jaz bi rada imela enkrat čas za otroke. V "Normi" imam dva otroke. To je lepo."

"Zinka je pela od svojega četrtega leta naprej. Pa ne zgoli otroških pesmi, pač prave skladbe. Ko ji je bilo osem let je že pela "Carmen" na domači glasbeni predstavi. Pri štirinajstih letih je bil njen glas že tako dozorel, da je mogla vstopiti v glasbeni konservatorij v Zagrebu. Dobit je napravila v operi kot Leonora v "Il Trovatore" in v ravno isti vlogi je prvič nastopila v Metropolitan operi, 1. decembra 1937.

"Zinka je nastopila s Toscaninim trinajstkrat, navadno v "Requiem" ali pa v Bethovnovi skladbi "Missa Solemnis" in sicer v Londonu, New Yorku, Lucernu, Buenos Aires ter drugod.

"Opera "Aida" je njena srečna opera, ker ko je pela glavno vlogo v tej operi v Pragi leta 1937, sta jo slišala Edward Johnson in Arthur Bodansky, ki sta jo angažirala takoj za Metropolitan opero."

JUGOSLOVANI

občudujejo in poskajo najmočnejšemu izmed vseh filmov—

"SEVERNA ZVEZDA"

s 24 največjimi ameriškim igralci
Slovanski narodni ples, praznovanje žetve, godbeniki, pesniki, pevci... Krasna povest in železna volja vaščanov male ruske vasi, da iztrgajo nacije — vas bo tisočkrat razveselila.

Tri milijone je veljalo ta film.

SEDAJ KAŽEJO V

NEW VICTORIA

BROADWAY in 46. CESTA

New York City

Nepretrgane Predstave

Ljudske cene

Pomočna predstava vsaki večer

Vstop ob 9. zjutraj

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

RECEPTI VSEH NARODOV

NOVA IZDAJA \$2.50

STANE SEDAJ \$2.

Knjiga je trdo vezana in ima 621 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi. Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čim bolj izveščati in izpopolniti.

ZAHVALA

Tem potom se prav pristrčno lepo zahvaljujemo vsem našim prijateljem širom Amerike, kateri so se naju spomnili z božičnimi voščili. Ker smo zelo zaposleni v naši trgovini, torej je bilo nemogoče se vsakemu posebej zahvaliti. Vse prav lepo pozdravlja ter želiva veselo novo leto 1944.

Frances & John Lupšina

GROČERJA in MESNICA

10201 Prince Avenue

Cleveland 5, Ohio

Kratka Dnevna Zgodba

MIKLAVEC:

NOČ NA STAREGA LETA DAN

Bilo je v mrzli noči na starega leta dan. Sari Aleksij, majno nad sedemdeset let, slo- je pri oknu svoje koče. Žalostno je povzdignil oči k nebu in je bilo posuto z nebrojnimi zvezdicami, globoko je vzdihnil, ter potem zopet povesil oči k tlom. Misil je ubogi starček, kako kratko je človeško življenje, jedva ga je začel, in zopet ga je konec. A mislil je tudi na smrt, ki ne prizana- na sivi starosti, ter seli druge- ga za drugim iz te solzne do- le. In smrt — ta ni bila več daleč od njega, kajti Aleksij je prestopil iz sedemdeset let- svojega življenja; ali name- sto počitka in prijaznih spomi- nov, stal mu je grozen spomin pred očmi, spomin bridkosti in vseh tih, katerih je bilo polno njegovo življenje. Zdravje nje- govo je bilo le na videz, duša potrta, srce prenapolnjeno žalosti in grenkobe. Lica so mu bila blede in strhla, a oči so svedočile, da je že nekatera solza kanila iz njih. Dnevi minule mladosti so mu stopili pred oči. Spomnil se je onega prevažnega trenutka, ko so mu dali oče pota na izbiro: "Pr- vi teli potov," mu je rekel, "prip- lje te do sreče in dušev-"

NAŠI ZASTOPNIKI

California: San Francisco, Jacob Laushin*
Colorado: Pueblo, Peter Cullig
Walsenburg, M. J. Hajuk*
Indiana: Indianapolis, Fr. Markich
Illinois: Chicago, Joseph Bevilacqua*
Chicago, J. Fabian (Chicago, Cleo- ro in Illinois)
Joliet, Jennie Bambich
La Salle, J. Spelich
Mascoutah, Martin Dolene
North Chicago in Waukegan, Math-
Warsick
Michigan: Detroit, L. Plankar*
Minnesota: Chisholm, J. Lukantich
Fly, Jos. J. Peschel
Eveleth, Louis Goude
Gilbert, Louis Vesnel
Montana: Roundup, M. M. Panian
Wahoe, L. Champa
Nebraska: Omaha, P. Broderick
New York: Gowanda, Karl Strulshin*
Little Falls, Frank Masle*
Warrenton, Peter Rode*
Ohio: Barberton, Frank Troha*
Cleveland, Anton Bobek, Charles
Karlinger*, Jacob Resnik
Girard, Anton Nagode
Lorain, Louis Balant, John Kumi-
Youngstown, Anton Kiki-
Oregon: Oregon City, J. Koblar
Pennsylvania: Bensmer, John Jevnikar
Conemaugh, J. Brenovec*
Coverdale in okolica, Jos. Paternel
Export, Louis Supancic*
Farrell, Jerry Okora
Forest City, Math Kamin*, Frank
Blodnikar
Greensburg, Frank Novak
Homer City, Joseph Kerin
Imperial, Venice Paleich
Johnstown, John Polants*
Kraya, Ant. Tazelj
Luzerne, Frank Balloch
Midway, John Zusi*
Pittsburgh in okolica, Philip Progar
Steelton, A. Hren
Turtle Creek, Fr. Schiffrer*
West Newton, Joseph Jovan
Wisconsin: Milwaukee, West Allis, Frank Skok*
Sheboygan, Anton Kolar
Wyoming: Rock Springs, Louis Traucher*
Diamondville, Joe Roltich

(*Zastopniki, ki imajo poleg im- na *, so upravičeni obiskati tudi dru- go naselbine v njih okraju, kjer je kaj naših rojakov naseljenih.)

Vam zastopnik izda potrdilo za svo- to, katero je prejel. Zastopnike tople- priporočamo.—Uprava "Glas Naroda"

ČITATELJEM je znano, kako se je vse podražilo, in ravnotako tudi tiskovni papir in druge tiskar- ske potrebščine. Da si rojaki zagotovijo redno dopokliljanje lista, lahko gredo upravnitvnu na roke s tem, da imajo vedno, če le mogoče, vna- prej plačano naročnino. **ALI NE BI OBNOVILI SVOJO NAROČNINO ŠE DANES?**

ČLOVEK RAZISKUJE OGNJENIKE

Mladno se je znani ognje- nik letna na Siciliji, ki je bil v prejšnjih časih zelo delaven, potem pa je dalj časa miroval, prebudi se novemu življenju. Pihnil je v zrak velikanski ob- lak pepela, ki se je spustil v okolici v premeru 60 milj na tla in pokril vse s tenko plast- jo prašun. K sreči ni bil ta vul- kanski dež niti žareča lava, ni- ti tako imenovani silno nevar- ni "goreči oblak" ampak le mazel pi pel.

"Vulkanologi," tako bi ime- novali znanstvenike, ki razis- kujejo ognjenike in pojave, ki so v zvezi z njimi — med nji- mi sta danes najbolj znana Italijan Mercalli in Francoz Lauroix — razlikujejo tri vr- ste ognjenikov in vulkanskih izbruhov. To razlikovanje ni brez pomena za prebivalstvo, ki je naseljeno v akcijskem ob- močju ognjenikov. Prvo sku- pino tvori "havajski tip" o- gnjenikov; žrela teh ognjeni- kov segajo neposredno do raz- bljenih podzemskih plasti prav do jezera lave. Kadar po- stane notranji pritisk prehud, se dviga lava po žrelo ognjeni- ka navzgor in se nato razlije po grebenih. Za loveške nase- lbin in obdelano zemljo je tak- šen vulkanski izbruh katastro- falen, toda ni življenjsko ne- varen, kajti lava je gosta gmo- ta, ki se pomika naprej s pol- ževno hitrostjo. V eni uri se priplazi komaj 10 do 12 m da- leč.

Drugi tip vulkanov, ki nosi naziv po znanem ognjeniku Stromboliu na Liparskih oto- kih, je 2. mnogo nevarnejši. Žrelo teh ognjenikov pokriva krhka skorja in kadar postane pritisk iz notranjosti zemlje prehud, se ta skorja razleti in nastane prava eksplozija. La- va bruhne visoko v zrak in pada nazaj na zemljo v obliki drobnega pepelnatega dežja. Najbolj nevarna pa je tretja skupina ognjenikov, tako ime- novana "vezuvška" skupina. Masivni zamašek iz ohlajene in strjene lave zapira neke v globlji ognjenikov žrelo ter se ustavlja pritisku žareče la- ve. Če se v notranjosti pritisk poveča, naraste tudi protipri- tisk zamaška. Ti dve sili se borita toliko časa, dokler zama- šek med silno eksplozijo ne zleti v zrak, a mur sledi neiz- merena katastrofa, ki je nekdo- vkrat bolj grozljiva, kot je v kratkih trenutkih uničila Pompeje, Stabije in Herkulane- nej in pozneje še na stotine dru- gih cvetočih mest v raznih de- lih sveta.

Te "vezuvške" ognjenike izbruhe spremlja tudi čuden in strahoten pojav "gorečih obla- kov." Visoko v zrak pogrnata lava nosi s seboj milijarde drobnih in razbeljenih kame- nastih kamenčkov, ki se dvigle- nejo do višine 2000 metrov in padajo na zemljo v obliki ve- trovnega smirka, pri čemer dr- ve po pobočjih gora in grebe- nih s hitrostjo 60 km na uro. Iz teh oblakov streljajo bliski in njihov strašni ogenj uniči vse, kar najde na potu. Naj- plodnejši zemlji vzame za sto- letja rodovitnost. Ti "goreči oblaki" opravljajo svoje uni- čevalno delo z nezasišano toč- nostjo in natančnostjo. Ob vul- kanskih katastrofah so že na- šli mrtlice, pri katerih je bila sezgana le polovica telesa, ker se jih je "goreči oblak" na svoji poti le dotaknil.

Kakor so ognjeniki izbruhili in "goreči oblaki" po eni strani katastrofalni za človeško kulturo, tako so po drugi strani vendarle za znanost nepre- ceničljivega pomena. Razisko- valci zemeljske skorje, geologi so mogli s pomočjo razisko- vanj lave priti mnogo bliže vprašanju, katerega rešitev za- nima vse človeštvo, koliko je stara zemlja.

Lava, ki prispe na zemeljsko površje iz silnih globin zemlje, vsebuje namreč številne sledi kovinskih snovi, in med temi

si di tudi tih elementov, ki so v tem pogledu zelo zgovor- ni: to so radij, uran in thorij. Radij, ki je najčudovitejša ko- vina, ima lastnost, da se sama od sebe spreminja in preobra- zuje. Postopek te preobrazbe teče s silno točnostjo in ena- komernostjo; radij se preobra- zi najprej v radon, potem v plin helij in slednjič v čisto na- vaden svinec. Trajanje tega postopka pa je zmerom enako in povsem neodvisno od vpli- vov temperature. Določena množina radija potrebuje za to preobrazbo 34 stoletij.

Obe ostali kovini, uran in thorij imata iste lastnosti ter se preobrazujeta na podoben način, vendar mnogo bolj poč- si, to pa zaradi manjše radio- aktivnosti teh dveh snovi.

Kjer pri radiju računamo s stoletji, moramo pri uranu raču- nati z milijoni let, pri thori- ju pa z milijoni stoletij. In ta- ko so sestavili uro, s katero naj bi se poskusilo meriti sta- rost zemlje. Na tej uri je tho- rij lumen, uran minutni, radij pa sekundni kazalec.

VZPENJAČA NA DNU RUDNIKA

Prvo vzpenjačo na zobata kolesa pod zemljo so zgradili v nekem rudniku bakrene rude v Mansfieldu. Rovi so tu od- stalih obratov tako oddaljeni, da je prišlo, kakor so izraču- nali, pri 8 in polurnem delav- niku na rudarja za produktiv- no delo komaj 6 in pol ure, mestoma celo samo 5 in pol ure. Da bi pospešili prevoz delavstva na delovne prostore, so že pred 6 leti postavili v obrat žično železnico, ki teče na tračnicah, pred dvema le- toma pa so sklenili dopolniti to delo z električno vzpenjačo na zobata kolesa do najgloblje globine rudnika, ki so jo se- danj dovršili in ki rabi enako prevažanju oseba, kakor nako- pane rude.

Proga je dolga skoraj tri ki- lometre in ima naklona 6 sto- pinj. Tirna širina znaša 90 cm. po sredi so pa vdrali zobat- to tirnico iz litega železa. Ker so temperature v globini stal- no enake, so tračnice polagali lahko gladko drugo k drugi brez preskdkov, tako da teče železnica mirno in brez sun- kov po tej progi. Njena po- vprečna brzina pri vzpenjanju in vožnji navzdol je 11 km na uro. Čeprav je naprava velja- la 1 milijon mark, se bo ta iz- datok rentiral, kajti na izdat- kih za doletj neproduktivno uporabljeni čas, bodo prišledi- li, če nega 14 milijonov mark.

ZAVAROVANE MULE

Ameriška vlada ima pose- ben urad, ki sprejema od far- marjev zavarovanja na mule. Vlada ta zavarovanja podpira. Za nekoliko centov na mi-sec dobi farmar pravico kupiti si v primeru, da njegova mula pogine "naravne smrti" novo žival in sicer na državne stroške. Tudi morebitne stroške za živnozdravniške krije za- rovalnica. V primeru, da ži- val pade od nezgode, pa na- domesti vlada farmarju nabav- no ceno celo v dvakratnem iz- nosu. Nasprotno pa so uradni krogi odklonili predlog, da bi nstvarili tudi poseben sklad, iz katerega naj bi se vzdrževali stare, penzionirane mule.

NOVA IZDAJA

Hammondov SVETOVNI ATLAS

V njem najdete zemljevide vsa sveta, ki so tako po- trebni, da morate slediti da- našnjim poročilom.

Zemljevidi so v barvah.

Cena 50 centov

Naročite pri: "G L A S U NARODA", 216 West 18th Street, New York 11, N. Y.

OSVOBODILNO LETO 1944

Napisal John Crown

(ONA) — Osvoboditev Ev- rope je zdaj določena za leto 1944 — prvič je bilo obljublje- no odrešenje za določen čas, in sicer od mož, ki so za tako ob- lubo merodajni.

V letu 1943 so zasluženi na- rodi morali čakati, mnogi v nastrahnejši agoniji, na odre- senje — bilo je leto upanja, ne leto izpolnitve. In mnogo je bilo v tem letu sprememb v du- ševni in materialni strukturi Evrope.

Eno ime je v Jugoslaviji postajalo vse večje in večje — na koncu leta je bilo postalo ime prve veličine. To je Tito. Njegovi partizani so na Balka- nu napravili fronto in ustvari- li predpogoje za nastanek provizorične vlade v notranjo- sti Jugoslavije.

Konec italijansko-lawa- ške kraljevine se je končala s predajo Italije. "Hrvaški kralj" italijanski vojvoda, ni bil sploh nikdar prišel v svojo kraljevino.

Na Poljskem je bilo to leto nasakrov. Židje v Varšav- skem getu so se borili proti nemškim tankom, ognjen- tom in letalom. Podtalni pokret je obsojal na smrt Nemce in iz- dajalce.

Na Češkem je vladala eks- platacija nemških osvobodil- cev. Sabotaža in moritve so se nadaljevale.

Na Nizozemskem so patrioti ubili mnogo Nemcev in doma- čih izdajalcev. Ko so tulipe cvetele, je divjala smrt in stra- hoten teror.

V Belgiji so Belgijci preli- vali svojo lastno a tudi mnogo nemške krvi. Delavci nočejo v Nemčijo in se raje priključe- jojo podtalnemu gibanju. Bel- gijske železnice so disorganizirane.

Danska, najbolj mirna od vseh zas denih dežel, je tudi izbruhnila v mesecu avgustu. In kralj je postal nemški do- kon na svojem gradu. Ujet- ka novembra je pribežalo na Švedsko 11.000 beguncev iz Danske pod režimom Gestapa. Kvizling na Norveškem, je preživel še eno leto, toda pred božičem je moral Gestapo zasesti univerzo v Oslo, ter so od- dali 3.000 mož v Nemčijo.

V Grčiji je naraščala siča- gnerilnega gibanja. Obenem pa so se razvile nasprotno sile in nastala je meščanska vojna.

SONART REKORDI

Nove slovenske plošče!

Jerry W. Koprivšek in njegov orkester

M595—Wedding Polka
(Ne bom se možila; Ti pa jest, pa židana marelja)
Wedding Waltz
Slovenski Waltz
Pojo Rupnick sestre

M596—Jeep Polka
(Mat' potico pečejo)
Marine — polka

575—Terezinka — polka
Na planinah—valček

Lepe Melodije
Dukeane University Tamburica Orkester

M575—Na Marjance, polka
Kje so moje ročice
Marjanka pegla—polka

Jerry Koprivšek in orkester

M575—Terezinka polka
Na planinah—valček

Za tozadevni cenik in ceno plošč se obrnite na

JOHN MARSICH, Inc.
463 W. 42nd ST., NEW YORK

Dober zaslužek dobe:

**ŠIVALKI
SLAMNIKOV**

Tedensko ali delo od kosa- na milon in Reo in druge vr- ste kite. Dolga sezija. Vpra- šate lahko vsak delovnik iz- vzemši v soboto.

BERWICK HATS

(15th floor)
54 West 39th Street
New York City

Edini vojni bond, za katerega vam bo žal, je oni, ki ga niste kupili!

Note

KLAVIR

ali

za

PIANO HARMONIKO

35 centov komad —

3 za \$1.—

- * Breezes of Spring
Time of Blossom (Cvetni čas)
- * Po Jezeru
Kolo
- * Tam na vrtni gredi
Maribor Waltz
- * Spavaj Milka Moja
Orphan Waltz
- * Dekle na vrtni
Oj, Marička, peglajaj
- * Barčica
Mladi kapetane
- * Gremo na Štajersko
Štajerka
- * Happy Polka
Če na tujem
- * Slovenian Dance
Vanda Polka
- * Židana marelja
Veseli bratci
- * Ohio Valley
Sylvia Polka
- * Zvedel sem nekaj
Ko pričeta ta mala
- * Pojdi z menoj
Dol s planine
- * Kadar boš ti vdrat šel

**ZVEZEK 10 SLO-
VENSKIH PESMI za
piano-harmoniko za \$1.**

Po 25c komad
Moje dekle je še mlada
Barbara polka

Naročite pri:
**Knjižarni
Slovenic Publishing Co.**
216 W. 18th Street
New York 11, N. Y.

SEDAJ LAHKO DOBITE

LASTNOROČNO PODPISANI KNJIGI

pisatelja Louis Adamič-a

ZA CENO \$2.50 ZA ZVEZEK

"Two Way Passage"

V tej knjigi, ki je zbrala pozornost vsega ameriškega naroda, da- je pisatelj nasvet, kako bi bilo mogoče po sedanji vojni pomagati evropskim narodom. Iz vseh evropskih držav, tudi iz Jugoslavije, so prišli naseljenici v Ameriko in pomagali postaviti najbolj na- predno in najbogatejšo državo na svetu. Sedaj je prišel čas, da Zdržene države pomagajo narodom, ki so jim pomagali do njih- vega sijaja in moči. Pot na dve strani — kakor bi se mogel naslov knjige prestaviti iz angleščine — je jako zanimiva knjiga in jo priporočamo vsakemu, ki razume angleško.

"What's Your Name"

"Človeški odgovori na vprašanje, ki se tiče sreče milijonov. Či- tanje te knjige je bogato plačano." — Tako se je izrazil veliki ameriški dnevniki o tej knjigi.

Pri naročbi se poslužite naslednjega kupona

Pošiljam Money Order za \$..... za lastnoročno podpisano(1) knjigo(1):

Moje ime

Št., ulica ali Box št.

Mesto in država

"Glas Naroda"

216 W. 18th STREET NEW YORK 11, N. Y.

POD SVOBODNIM SONCEM

ROMAN — Spisal: F. S. FINŽGAR.

93

DEVETO POGLAVJE

Pod šotorom, ki je bil zunaj pokrit s kocinastimi kožami, znotraj pa podvečen z azijsko tkanino, je ležal na dragi preprogi Tunjuš. Pri vstopu je klečal Balambak.

Kadar je hunske glavar odprl oči, se mu je stari svetovalec do tal priklonil. Toda Tunjuš je zaklopil oči in Balambak je pokorno čakal trenotko, da mu pove glavar, čemu ga je klical.

Ko je Tunjuš že devetih odprl oči, je privzdignil glavo, pogledal v sklenjenega Balambaka in izpregovoril:

"Ti si pripravljen, da je oni stari, ki se je zvalil od strahu s konja, ko me je ugledal pri hrastovem gozdiču, tisti godec, tisti Sloven?"

"Naj oslepim, da ne vidim nikdar več tvojega krašjevskega obličja, če se motim!"

"Torej Izток, sin Svarunov, in ta godec sta nam ukradla konja, ko smo nočevali ob Tonzusu?"

"Izток Svarunič in godec Radovan!"

"In nam izmaličila napad na Epafrodita?"

"Tako mi slave Atileve — onadva!"

Tunjuš je zopet zaklopil oči in dolgo molčal.

"Ali so se vrnili odposlanci?"

"Niso se."

"Danes morajo priti!"

"Pridejo! Čokni jih čakajo na bregu."

"Privedi jih takoj k meni, da sporoče o Svarunovem gradišču!"

Balambak je priklonil čelo do tal v znamenje, da se zgodi po gospodovi besedi. Toda čelo je obitčalo na tleh v ponižni prošnji.

"Balambak, kaj bi govoril? Odprti usta!"

"Tvoja ponižna dekla, kraljica rodu našega, sonce krasote, cvetoča Alanka, hrepeni po tebi. V solzah se topi njeno srce, ker je žalostno lice njenega gospoda."

Tunjuš je položil glavo na beli hermelin in motril z drobnimi očmi žuti akantov list na strupu šotora.

"Naj se razjoka ob meni!"

"Kakor morje je tvoja dobrotljivost!"

Stari Hun je odšel po Tunjušovo najmlajšo ženo, prekrasno Alanko.

Kmalu se je raztočil pod šotorom omamni vonj, ki je puhtel iz obleke kraljice Hunov. Tunjuš je okrenil glavo. Izgnil je malomarno lopatasto roko po ležišču. Alanka jo je prijel in posula s poljubni hrepenetih ustnic. Sedla je k njemu, počila mu drobno, mehko roko na vroče čelo in šepetala:

"Kdo je zastupil življenje moj mu orlu? Kdo je kanil v sladko kupo kapljico grenkosti?"

Tunjuš ni dvignil trepalnic. Krog širokih ustnic mu je igrala slast, s katero si je pasel dušo ob trpljenju Alanke. In ona je videla te utripajoče, ki so se ji nemo krohotali in jo pehali s prestola kraljice v robstvo umazane dekle, iz naročja kraljevega v objem divjemu molocu. Kri ji je kipeła, temna — kakor baržun mehka lica so se razpila, prsi so se vžvalovile. Ni se mogla ovladati v groznem ljubosumju. Pritisnila je svoje vroče lica k njegovu in v solzah govorila prekrststvo:

"Naj oslepe tiste oči, ki so nastrele s pogledi strup v srce mojega orla! Naj izteklo kakor gnojni mehurji, obadi naj zaležejo črve v ono lice, ki je ovražilo srce mojemu gospodu!"

Huna je zamamil vonj. Skrčil je iztegnjeno roko in jo ovil Alanki krog vrata. Dvignil je trepalnice, temne iskre njegovih oči so se zagreble v noč Alankinega pogleda.

Toda le za trenotek. V teh očeh ni bilo jasnega neba kakor v očeh Ljubine. Črni so spali za temi dolgimi vejicami. Roka, ki je bila objela Alanko, se je skrčila. Bolesni krik se je razlegel v šotoru. Tunjuš je pahnul ženo od sebe in grčal:

"Ven, ven! Proč, sovražim te!"

Za plakajočo so se zagnile zaves. Hun se je prevrnil na ležišču in zakopal obraz v hermelin. Dolgi prsti so grebli po krznu in trgali kosce iz njega. Hropeč se je stresal v divjem koprnenju, glavo so mu posufe potne kaplje, za nohti je čutil bolečino in grčal je napol izrečene besede.

"Ona, samo ona — Ljubina — sicer umrem!"

"Poslanci!" se je oglasil Balambak.

Tunjuš je buhnil kvišku. S krvjo podplute oči je uprl v starca.

"Kako?" je iztisnil iz širokih prsi.

"Gradišče prazno. Vse odšlo na vojsko. Deklice pulijo lani!"

Tunjuš so se izbulile oči, skozi nosnice mu je piskalo čez datje glasneje, prsi so se mu dvigale in šinile, dokler ni izbruhnilo iz njih povejle:

"Oseclajte najtanjst najhitejših konj! Predročite jih preko Donave!"

Balambak se je priklonil z žalostjo na lico. Za šotorom je zaplakala Alanka.

Tunjuš je iztegnil roko po meču. Črni prsti so se oklenili jermena kakor kremplji roparice. Ko je slišal plač Alanke, je zakričal, da se je razleglo iz šotora:

"Moja bo — Ljubina!"

DESETO POGLAVJE

Vojska med Anti in Sloveni se je bila prav ob prihodu Iztokov razbena do vseh. Mirovala ni več niti za druga krog Svarunovega gradišča. Če so mu bili doslej le divji pretepi razbuzdanih pastirjev, spopadi posameznih družin, so se združile poslednje velike tolpe, si izbirale veljake za vojvode in udarjale na posestva Slovencev, izživalo, zapeljevale in pregovarjale sužnje, krščanike, da so utekli gospodarjem in se, upajoč prostosti, priklonili napadajočim Antom.

(Nadaljevanje prihodnjega.)

POTAPLJAČI V IZVIRIH LJUBLJANICE

[Ves Dinarški sklop, ki gre vzporedno z Jadranskim morjem od severovzhoda proti jugovzhodu, sestoji v pretežni večini iz apnenca, ki omogoča nastanek čudovitih in na prvi pogled nerazumljivih kraških pojavov. Ti pojavi nam označujejo kraški svet. V takem ozemlju, sestoječem iz apnenca, so velike zaprte doline, na dnu na gosto posejane, lijakom podobne vrtače, podzemske jame, prekinjeni vodni toki in obsejni deli kamenite in neplodne površine. Vsi ti pojavi so v zvezi z delovanjem vode na apnenčeve sklade. Najbolj izraziti pa so med temi pojavi prekinjenih vodnih tokov, ki jih imenujemo ponikalnice.]

Med vsemi ponikalnicami, izvirajočimi na Krasu našega slovenskega ozemlja, pa je prav gotovo najlepši vzgled Ljubljani. Ljubljani si cer ne teče ves čas po kraškem ozemlju, kljub temu nam primerjava pokaže, da ima Ljubljani v svojem glavnem toku kljub temu eno tretjino dolžine svojega toka pod zemljo, dve tretjini pa nad zemljo. Če pa primerjamo tok Ljubljani le glede na kratko ozemlje, v katerem teče, pridemo do zaključka, da teče Ljubljani na 80 km dolgi kraški prosti skupno več kakor 40 km pod zemljo.

Društvo za raziskavanje jam v Ljubljani že dolga leta zasleduje in preiskuje kraške jame, ki jih je vse polno na našem Krasu. S posebno živlostjo zasleduje podzemske vodne toke, ki jih pa žal ni mogoče odkriti v večjem obsegu. Tako ponikuje na Planinskem polju Unica, ki prihaja 10 km zračne črte naprej pri izvirih na Vrhniki kot Ljubljani zopet na dan. Od Planinskega polja do Vrhnike ni bilo mogoče nikjer najti večje kraške jame, v kateri bi tekla podzemska Ljubljani v daljšem toku. L. v nad 200 m globokem prepadu Gradišnici pri Logatcu so opazili na dnu manjši vodni tok, ki bi bil lahko del podzemske Ljubljani. Tudi vsi poskusi, priti do podzemskega toka Ljubljani pri požiralnikih in jamah ob robu Planinskega polja, niso privedli do nobenega stvarnega uspeha. Tako je ostala le zadnja možnost: prodreti v podzemski tok Ljubljani skozi izvirke Ljubljani na Vrhniki.

Člani društva za raziskavanje jam so se zato odločili, da bodo poskusili s potapljaškimi oblekami, napravljenimi kar doma za silo, priti v izvire Ljubljani. Ta oprema se je pri potapljaču dobro obnesla, bila pa je nerodna v toliko, ker se potapljač ni smel pripogniti. V tem primeru je zrak namreč ušel iz poveznika in voda je zalila glavo potapljača, hkrati pa mu je ušla za vratom tudi pod nepremočljivo obleko.

Končno so pričeli s preiskavo izvirov Ljubljani. Izvirni Ljubljani je več. Samo večjih izvirkov je ob Vrhniki in Verdu enajst, vsi so v nadmorski višini 290 do 300 m. Izvirki se hitro združujejo in tako nastajajo važnejši rokači, ki jih imenujemo Velika Ljubljani, Mala Ljubljani in Ljubna. Mala Ljubljani izvira blizu državne ceste ob začetku vrhniških rid v Velikem in Malem Močilniku, ki je znan slehernemu obiskovalcu Vrhnike. Velika Ljubljani pa ima izvire v Retovju pri Verdu. Pri Verdu izvira tudi Lubijska, ki teče v močnih vijugah proti severovzhodu v Ljubljani, v kateri sta se združili po kratkem toku Velika in Mala Ljubljani. Izvirki v Močilniku so za preiskavo s potapljačem nedostopni, ker tam voda prihaja skozi številne razpoke, med skladi

je skozi sesut kamenit grušč. Tudi izviri Lubijske je neprehoden. Izvir Velike Ljubljani je v Retovju pa so drugačni. Stranski izviri, tako imenovano Malo Retovje je pod visoko strmo obrezo steno, pod katero stoji tudi v največji suši globok zelen tolmun vode. Ob povodnjih pa na tem mestu prihajajo na dan velikanske množine vode in sredi tolmuna vre voda na dan s pravim kupom. Podobno je z Velikim Retovjem, ki je nekoliko naprej v koncu doline prav tako pod navpično sivo kamenito steno. Velike množine vode ob povodnjih so upravičevale sklep, da mora prihajati voda v te izvire po razsežnejših podzemskih vodnih rojih, ki bi bili tudi za človeka dostopni, če bi se mogel gibati pod vodo.

Ekspedicija članov jamskega društva se je torej lotila izvirkov v Malem in Velikem Retovju. Ljubljani je bila tako nizka, da v teh izvirkih voda sploh ni tekla, ampak je le stala mirno v tolmunu in malenkostno pronicala skozi gruše. Tudi tu sta se potapljača odločila za enostavnejšo potapljaško opremo brez poveznika. Prvi potapljač je šel v Malo Retovje, oblekel se je v nepremočljivo obleko, ki pa sedaj ni imela drugega namena, kakor varovati potapljača pred mrazom, saj je bila pri vratu odprta. Služila pa je za to, da se voda ob potapljaču ni ves čas menjavala, zaradi česar potapljača, kljub temu, da je bil ves moker, ni zeblo. Voda, zaprta pod potapljaško obleko, se namreč ob telesu hitro segreje in ker se ne menja, potapljač lahko dalj časa vzdrži pod vodo. Na glavo si je potapljač nadel gumijasto krinko, skozi katero je gledal datje odzrač pasu si je obesil vrečo kamenja, okrog vratu pa gumijasto cev. Za pas so mu tovariši še pritrdili vrvi, in ko je obul še posebne čevlje, je bil pripravljen za potapljanje.

Na drugem koncu gumijaste cevi je bila pritrdjena črpalna, s katero je tovariš začel črpati zrak. Gumijasta cev je bila dolga okrog 30 m, in to je bil tudi maksimalni radij, v katerem je potapljač mogel preiskovati izvire.

Potapljač je zlezal v tolmun in zanimivo ga je bilo gledati, kako je ob steni iskal vodni rov, medtem ko je odvisni zrak uhačal v velikih mehurčkih na površino. Kmalu je našel v precejšnji globini vodni rov, po katerem se je spuščal navzdol. Mehurčki na površini vode so prenehali vreti, zaradi česar so vsi pravilno sklepali, da je potapljač prišel že tako daleč, da zrak uhača na drugo stran in ne več na površino tolmuna. Kmalu se je potapljač vrnil in povedal, kaj je videl ob luči skromne električne luči, ki je bila urejena tako da je gonela tudi pod vodo.

Vodni rov, iz katerega bruhala voda, se v Malem Retovju spušča strmo navzdol, potem pa se dviga polagoma navzgor in je videti, da je za steno precejšnja dvorana. Pri potapljanju je nagajalo edino to, da je cev za dovajanje zraka plavala na vrhu vode, zaradi česar se je močno zatikala in zapletala. V Velikem Retovju sta se potopila o bapatapljača. Tudi tam sta prišla skozi sifon, v kateri sta lahko pogledala nad vodo, tako da sta lahko izpustila cev iz ust. Ta dvorana pa je bila zelo razsvetljena z modrikasto zeleno lučjo, ki se je odbijala od svetlejših dna skozi čisto vodo. Tudi v tej dvorani je bilo videti, da se bo dale na tla podzemski pot vodnega toka še naprej.

Tako se je končal prvi poskus potapljanja v izviri Ljubljani. Potapljači so si nabrali nekaj izkušenj, potrebnih za potapljanje v podzemskih vodnih rojih. Ugotovili so,

da bo za nadaljnje prodiranje nujno potrebna kar najboljša razsvetljava. Tudi gumijaste cevi za dovajanje zraka bodo urejene tako, da ne bodo plavale.

MODA V ZAKLONIČU.

Lady Diana Cooperova, žena bivšega angleškega ministra, propagira novo modo za oblačila za gospe za primer nočnih letalskih napadov, ki zbuja med elegantnimi damami iz londonskih višjih krogov veliko zanimanje. "Moda" odgovorjuje niti v vojnih časih" pravi članek v nekem londonskem listu z naslovom: "Kaj naj si oblečem v zaklonišču zoper zračne napade."

Novo oblačilo, ki ga priporoča lady Cooperova je nekakšen povzračnik z različnimi vzorci. Ima kapuce in nekakšne hlače, ter da se hitro obleči s pomočjo zapora na poteg. Samo po sebi se arizuje, da mora poudarjati figuro in da je za zimo podložen s kožuho.

Vojna je spravila na trg še druge modne čudovitosti. Na Angleškem prodajajo trde klobuke z jeklenimi vložki, ki naj bi ščitili glavo pred drobeli bomb in šrapnelov. V Parizu delajo poskuse s klobuki ki se ponoči svetijo. V Londonu pa lahko srečaš zvit čer zvit svetlikajoče se palice in dežnike, a v trgovinah prodajajo vsakovrstne okrašene torbe za plinske maske.

ROJAK SE JE PONESREČIL

Ko je bil Frank Mave 31. decembra na poti na delo in je šel iz svojih hiše, je tako nesrečno padel na cesto, da je ob ležal mrtev. Njegovo truplo je bilo prepeljano v New York, kjer živi njegova družina in je bil pokopan s sv. mašo iz slovenske cerkve sv. Cirila. Star je bil 60 let in doma iz Št. Ruperia na Dolenjskem. V New Yorku zapušča ženo in 9 otrok.

SMRT KOSI

V državni bolnišnici v Woodville, Pa., je dne 1. januarja umrl Gašper Zore. V č. o njem nam ni bilo poročano.

Osem nemških ladij potopljenih

Angleške podmornice v Sredozemskem morju so pred dnevi potopile osem nemških ladij, dve pa poškodovale. Med njimi je bil tudi en velik tanker, ki je bil potopljen v Genovskem zalivu. Ostale ladje so bile ena pomožna bojna ladja in tri je tovorni parniki ter dva parnika, ki sta vozila municijo.

KNJIGARNA

Slovenic Publishing Company

216 West 18th Street New York City

Andrej Ternove

Spisal Ivan Albrecht Cena 50 centov

Filozofska zgodba

Spisal Alojs Jirasek Cena 50 centov

Ko smo šli v morje bridkosti

Spisal Rev. K. Zakrajšek

Knjiga pripoveduje, kako je Hitler nastavljal iluzije in sanje iz pripravljel "strup" za Jugoslavo in njihovo državo še dolgo prej kot to je napadel.

Knjiga je v platnu vezana in ima 207 strani.

Cena \$2.-

Knjiga državljan naj naredi

"HOW TO BECOME A CITIZEN OF THE UNITED STATES" V tej knjigi so vam pojasnili in sklavali na naslednje.

Cena 50 centov

Listki

Spisal Knavar Meško; 144 str. Cena 70 centov

Malenkosti

Spisal Ivan Albrecht Cena 75 centov

Živi izviri

Spisal Ivan Matičec

Knjiga je svojvraten pojav v slovenski književnosti, kajti v nji je v trinajstih dolgih poglavjih opisanih trinajst rodov slovenskega naroda od davnih početkov v starem slovanstvu do današnjega dne.

13 poglavij — 413 strani V platnu vezano

Cena \$2.-

Državljski priročnik

(V slovenščini) Knjižica daje potrebna navodila, kako postati ameriški državljan.

Cena 50 centov

Molitveniki

v krasni vezavi importirani iz starega kraja še pred vojno... Ko zaloga poide, je ne bo mogoče nadomestiti do konca vojne.

Slovenski: RAJSKI GLASOVI

Velikost 3 x 4 inč; v belem celolidu; 288 strani Cena \$1.25

Angleški: NOVA ZALOGA!

"KEY OF HEAVEN"

Fino vezano; prvovrstna izdelava; v finem usnju \$1.50

Slovenic Publishing Company

216 W. 18th St., New York 11

Sedaj \$2

"Ko smo šli v morje bridkosti"

Spisal REV. KAZIMIR ZAKRAJŠEK

Tu spodaj so priobčena nekatera mnenja naših rojakov in rojakin, ki jih je pisatelj knjige prejel od onih, ki so knjigo naročili in prečitali. To je samo en del tvojih mnenj, ker radi pomanjkanja prostora ni mogoče priobčiti vseh.

Cleveland, O. — Vašo knjigo "Ko smo šli v morje bridkosti" sem prejel. In če povem, da sem jo še isti večer prebral do polovice in naslednji dan pa do konca, je dovolj priznanja za nje vsebino.

Greaney, Minn. — Sedaj, ko sem prebrala Vašo knjigo: "Ko smo šli v morje bridkosti", vam hočem potrditi, da tako zanimive knjige nisem še brala. Kako lepo in jasno ste popisali pot slovenskega naroda v morje bridkosti. Ne vem, kako bi jo mogla dovolj priporočiti vsem ameriškim rojakom.

Aurora, Ill. — Knjiga "Ko smo šli v morje bridkosti" mi tako zelo ugaja, da takoj naročim še eno za svojo prijateljico.

Los Angeles, Cal. — Sprejela sem poslano knjigo "Ko smo šli v morje bridkosti" in zelo se mi dopade. Tudi zemljevid Slovenije mi ugaja. Pokazala sem jo rojaku, ki jo tudi hoče imeti. Tu pošiljam naročilo.

Morgan, Pa. — Vašo knjigo zaslužim vse priznanje in zato pa tudi zaslužim, da pride našim ljudem v roke.

Walsenburg, Colo. — S knjigo "Ko smo šli v morje bridkosti" ste storili veliko narodno delo. Želim, da bi se čitala pa vseh naših naselbinah. Jaz jo vsem priporočam.

Knjigo lahko naročite pri:

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

216 West 18th Street New York 11, N. Y.

POUČNI SPISI

Pohorske poti Spisal Janko Glaser

Cena 50c

Angleško Slovensko Berilo (F. J. Kern) — Vezane knjige

Cena \$2.-

Knjiga o dostojnem vedenju 111 strani

Cena 50 centov

Mlekarstvo Spisal Anton Perc. 8 slik. 168 strani. — Knjiga za mlekarje in farmerje v splošnem

Cena 50 centov

Obrtno knjigovodstvo 258 strani, ena. — Knjiga je namenjena v prvi vrsti za stavbo, mnenje in strojno knjigovodstvo ter šolevalstvo.

Cena \$1.-

Ako naročite knjigo, priložite k naročilu U. S. avtorizirani Canadian Money Order za omenjeno svoto. Manjše svote, lahko pošljete v U. S. bankah po 2 avtorizirane 5 cente.